



SPREJETA BESEDILA

P8_TA(2018)0446

Pravna država v Romuniji

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. novembra 2018 o pravni državi v Romuniji (2018/2844(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju pogodb EU, zlasti členov 2, 3, 4, 6 in 7 Pogodbe o Evropski uniji (PEU),
- ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah,
- ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah (EKČP),
- ob upoštevanju romunske ustave,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 11. marca 2014 o novem okviru EU za krepitev načela pravne države (COM(2014)0158),
- ob upoštevanju svoje razprave 2. februarja 2017 o demokraciji in pravičnosti v Romuniji,
- ob upoštevanju svoje razprave 7. februarja 2018 o nevarnostih za pravno državo, ki izhajajo iz reforme romunskega pravosodnega sistema,
- ob upoštevanju svoje razprave 3. oktobra 2018 o pravni državi v Romuniji,
- ob upoštevanju izmenjave mnenj 1. oktobra 2018 s prvim podpredsednikom Komisije Fransom Timmermansom v Odboru za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve,
- ob upoštevanju predstavitve 22. marca 2017 v Odboru za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve o demokraciji in pravičnosti v Romuniji,
- ob upoštevanju skupne izjave predsednika Komisije Jean-Clauda Junckerja in prvega podpredsednika Komisije Timmermansa z dne 24. januarja 2018 o zadnjih dogodkih v Romuniji,
- ob upoštevanju skupnega mnenja Beneške komisije z dne 16. marca 2018 o osnutku romunskega zakona št. 140/2017 o spremembi vladnega odloka št. 26/2000 o združenjih

in fundacijah,

- ob upoštevanju skupnega mnenja Beneške komisije z dne 20. oktobra 2018 o spremembah romunskega zakona št. 303/2004 o statutu sodnikov in tožilcev, zakona št. 304/2004 o organizaciji pravosodja in zakona št. 317/2004 o vrhovnem sodnem svetu,
 - ob upoštevanju skupnega mnenja Beneške komisije z dne 20. oktobra 2018 o spremembah romunskega kazenskega zakonika in zakonika o kazenskem postopku, ki vplivata tudi na zakon št. 78/2000 o preprečevanju, odkrivanju in sankcioniranju korupcije in zakon št. 304/2004 o organizaciji pravosodja,
 - ob upoštevanju ad hoc poročila Skupine držav proti korupciji v okviru Sveta Evrope (GRECO) z dne 11. aprila 2018 o Romuniji,
 - ob upoštevanju poročila Komisije z dne 15. novembra 2017 o napredku Romunije v okviru mehanizma za sodelovanje in preverjanje,
 - ob upoštevanju treh zakonov o reformi pravosodja, ki jih je decembra 2017 sprejel romunski parlament, o spremembi zakona št. 303/2004 o statutu sodnikov in tožilcev, zakona št. 304/2004 o organizaciji pravosodja in zakona št. 317/2004 o vrhovnem sodnem svetu; ob upoštevanju sprejetja sprememb kazenskega zakonika junija 2018 in sprememb zakonika o kazenskem postopku julija 2018,
 - ob upoštevanju resolucije 2226/2018 in priporočila 2134/2018 parlamentarne skupščine Sveta Evrope,
 - ob upoštevanju odločitve romunskega ustavnega sodišča z dne 20. oktobra 2018, da je 64 od 96 sprememb zakonika o kazenskem postopku neustavnih; ob upoštevanju izjave ustavnega sodišča z dne 25. oktobra 2018, da 30 sprememb kazenskega zakonika ni v skladu z ustavo,
 - ob upoštevanju ponavljajočih se množičnih protestov od januarja 2017 proti korupciji in v obrambo pravne države, vključno z množičnim protestom „Diaspora doma“ 10. avgusta 2018 v Bukarešti, po katerem je zaradi policijskega nasilja na stotine ljudi potrebovalo zdravniško pomoč,
 - ob upoštevanju člena 123(2) Poslovnika,
- A. ker Evropska unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin, in ker so te vrednote skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških (člen 2 PEU);
- B. ker člen 6(3) PEU potrjuje, da so temeljne pravice, kakor jih zagotavlja EKČP ter kakor izhajajo iz skupnega ustavnega izročila držav članic, splošna načela prava Unije;
- C. ker EU deluje na podlagi domneve medsebojnega zaupanja, da države članice spoštujejo demokracijo, načelo pravne države in temeljne pravice, kot je zapisano v EKČP in Listini o temeljnih pravicah;
- D. ker je neodvisnost sodstva določena v členu 47 Listine o temeljnih pravicah in členu 6

EKČP ter je bistven pogoj demokratičnega načela delitve oblasti;

- E. ker je v svojem poročilu o Romuniji iz aprila 2018 Skupina držav proti korupciji v okviru Sveta Evrope izrazila resno zaskrbljenost glede nekaterih vidikov zakonodaje o statusu sodnikov in tožilcev, o organizaciji pravosodja in o vrhovnem sodnem svetu, ki jo je sprejel romunski parlament, ter glede predlogov sprememb kazenske zakonodaje; ker Skupina držav proti korupciji v okviru Sveta Evrope postavlja pod vprašaj zakonodajni postopek, izraža bojazen glede vpliva na neodvisnost sodstva in svari pred prikritim kršenjem standardov za boj proti korupciji;
- F. ker je Beneška komisija v svojem mnenju št. 924/2018 z dne 20. oktobra 2018, ki je bilo omejeno na „določene, še posebej sporne vidike osnutkov“, sklenila, da „so bile v zvezi z osnutki po kritikah in številnih odločitvah ustavnega sodišča sicer uvedene dobrodošle izboljšave, vendar obstajajo pomembni vidiki, ki so bili uvedeni v treh osnutkih, kar bi lahko privedlo do pritiska na sodnike in tožilce ter nazadnje ogrozilo neodvisnost sodstva in njegovih članov ter, skupaj s predčasnim upokojevanjem, njegovo učinkovitost in kakovost, kar bi imelo negativne posledice za boj proti korupciji“, ob tem pa meni, da bodo ti vidiki „verjetno ogrozili zaupanje javnosti v sodstvo“¹;
- G. ker je Beneška komisija v svojem mnenju št. 930/2018 z dne 20. oktobra 2018 ugotovila, da je „potrebno in primerno, da romunski parlament izvede reformo kazenskega zakonika zavoljo izvajanja odločitev ustavnega sodišča in ustreznih direktiv EU“ in da bodo številne spremembe „pomembno zmanjšale učinkovitost romunskega kazenskopravnega sistema v boju proti različnim oblikam kriminala, vključno s kaznivimi dejanji, povezanimi s korupcijo, nasilnimi kaznivimi dejanji in organiziranim kriminalom“²;
- H. ker je Beneška komisija v skupnem mnenju št. 914/2018 z dne 16. marca 2018 pozdravila dejstvo, da „so pobudniki osnutka zakona na sestankih v Bukarešti izrazili pripravljenost, da spremenijo več vidikov osnutka zakona“, in pozvala romunske organe, naj upoštevajo njena glavna priporočila, in sicer, da „so nove zahteve za poročanje in razkritje iz osnutka zakona, vključno s sankcijami prekinitve dejavnosti in prenehanja v primeru neskladnosti z zakonodajo, očitno nepotrebne in nesorazmerne ter da bi jih bilo treba razveljaviti, ter da bo podrobna objava finančnih poročil vsakih šest mesecev in navedba vira dohodka ne glede na znesek, skupaj s sankcijo razpustitve, imela „negativen učinek na civilno družbo“ in bo v nasprotju s „svobodo združevanja in pravico do spoštovanja zasebnega življenja“³;
- I. ker je parlamentarna skupščina Sveta Evrope pozvala Romunijo, naj zavrne nedavno predlagane osnutke zakonov o dodatnih obveznostih finančnega poročanja za nevladne organizacije, jih spremeni v skladu s priporočili Beneške komisije in Urada za demokratične institucije in človekove pravice Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE/ODIHR) ter jih predloži v široko javno posvetovanje pred sprejetjem⁴;
- J. ker je Komisija 19. julija 2018 proti Romuniji sprožila postopek pred Sodiščem

¹ Mnenje Beneške komisije št. 924/2018 z dne 20. oktobra 2018 (CDL-AD(2018)017).

² Mnenje Beneške komisije št. 930/2018 z dne 20. oktobra 2018 (CDL-AD(2018)021).

³ Skupno mnenje Beneške komisije št. 914/2018 z dne 16. marca 2018 (CDL-AD(2018)004).

⁴ Resolucija 2226/2018 in priporočilo 2134/2018 parlamentarne skupščine Sveta Evrope.

Evropske unije, ker v nacionalno zakonodajo ni vključila četrte direktive o preprečevanju pranja denarja; ker je romunski parlament 24. oktobra 2018 sprejel osnutek zakona o boju proti pranju denarja in financiranju terorizma;

- K. ker poteka razprava v zvezi z vlogo romunske obveščevalne službe (SRI) in njenim domnevnim poseganjem v dejavnosti romunskega sodstva, v kateri se pojavljajo vprašanja o obsegu in podrobnostih tega domnevnega poseganja; ker Beneška komisija v svojem mnenju z dne 20. oktobra 2018 ugotavlja, da „je potrebna temeljita revizija pravnih predpisov o nadzoru nad obveščevalnimi službami“;
- L. ker je bila maja 2016 vložena peticija za spremembo romunske ustave, da bi se opredelitev družine omejila na zakonsko zvezo med moškim in žensko; ker so številne skupine za človekove pravice izrazile zaskrbljenost, da bi predlog lahko privedel do kršitve mednarodnih standardov človekovih pravic in povečal diskriminacijo istospolno usmerjenih oseb v Romuniji; ker je parlament to spremembo podprl z dvotretjinsko večino; ker referendum o tem vprašanju ni dosegel zahtevane 30-odstotne udeležbe;
- M. ker je po podatkih iz letnega pregleda razmer na področju človekovih pravic oseb LGBTI v Evropi leta 2018, ki ga je objavila evropska regija Mednarodnega združenja lezbijk in gejev (ILGA-Europe), Romunija na 25. mestu med 28 državami članicami EU na področju zakonodaje, sovražnega govora in diskriminacije proti lezbijkam, gejem, biseksualnim, transseksualnim in interseksualnim osebam (LGBTI);
- N. ker je Evropska unija zavezana k spoštovanju svobode in pluralnosti medijev ter pravice do obveščeniosti in svobode izražanja; ker je žvižgaštvo bistveni del preiskovalnega novinarstva in svobode tiska ter ker so žvižgači v večini držav članic zaščiteni le v zelo omejenih primerih, kot je navedeno v sporočilu Komisije z dne 23. aprila 2018 o krepitevi zaščite žvižgačev na ravni EU (COM(2018)0214); ker so funkcije medijev kot javnega čuvaja bistvene za spoštovanje teh pravic in za zaščito vseh drugih temeljnih pravic;
- O. ker so Novinarji brez meja opozorili na poskuse pretvarjanja romunskih medijev v orodja za politično propagando ter na vprašanje politične cenzure v medijih¹;
- P. ker je v členu 12 Listine o temeljnih pravicah določeno, da ima vsakdo pravico do mirnega zbiranja in združevanja na vseh ravneh, zlasti na področju političnih, sindikalnih in državljanskih zadev;
- Q. ker so poročila o nasilju romunske policije med protesti 10. avgusta 2018 vzbudila resno zaskrbljenost glede sorazmernosti uporabe sile in glede kršitev temeljnih pravic protestnikov, kar je privedlo do potekajočih preiskav romunskih organov kazenskega pregona;
- R. ker ostaja korupcija velik izziv v Evropski uniji; ker se narava in obseg korupcije med državami članicami sicer razlikujeta, vendar korupcija škoduje Uniji kot celoti, njenemu gospodarstvu in družbi, ovira gospodarski razvoj, slabi demokracijo in škoduje pravni državi;
- S. ker je bil glavni tožilec nacionalnega direktorata za boj proti korupciji 9. julija 2018

¹ <https://rsf.org/en/romania>

kljub mnenju sodnega sveta po sodbi ustavnega sodišča, ki je omejilo pooblastila predsednika, razrešen s položaja; ker je Beneška komisija v mnenju z dne 20. oktobra 2018 ravno nasprotno poudarila, da bi bilo pomembno „okrepiti neodvisnost tožilcev ter ohraniti in povečati vlogo institucij, kot sta predsednik in vrhovni sodni svet, ki lahko uravnotežijo vpliv ministra za pravosodje“; ker je 24. oktobra 2018 minister za pravosodje zahteval razrešitev generalnega državnega tožilca in ga obtožil, da je prekoračil svoje pristojnosti;

1. poudarja, da je izjemno pomembno zagotoviti, da se v celoti ohranjajo skupne evropske vrednote, navedene v členu 2 PEU, in da se zagotavljajo temeljne pravice, opredeljene v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah;
2. je zelo zaskrbljen zaradi spremenjenih zakonodajnih predlogov v zvezi z romunsko sodno in kazensko zakonodajo, natančneje zaradi njihovega potenciala za strukturno slabitev neodvisnosti pravosodnega sistema in zmogljivosti za učinkovit boj proti korupciji v Romuniji, pa tudi za slabitev načela pravne države;
3. obsoja nasilno in nesorazmerno posredovanje policije med protesti v Bukarešti avgusta 2018; poziva romunske organe, naj zagotovijo pregledno, nepristransko in učinkovito preiskavo dejanj posebnih policijskih enot;
4. poziva romunske organe, naj sprejmejo zaščitne ukrepe, da bi zagotovili pregledno in pravno podlago za kakršno koli institucionalno sodelovanje ter se izognili vsakršnemu vmešavanju, ki bi obšel sistem zavor in ravnovesij; poziva k okrepitvi parlamentarnega nadzora nad obveščevalnimi službami;
5. poziva romunske oblasti, naj se zoperstavijo vsem ukrepom, ki bi dekriminalizirali korupcijo med izvajanjem javnega mandata, ter naj izvajajo nacionalno strategijo za boj proti korupciji;
6. močno priporoča ponovno preučitev zakonodaje o financiranju, organizaciji in delovanju nevladnih organizacij v zvezi z morebitnim ustrahovalnim učinkom na civilno družbo in v zvezi z dejstvom, da je v nasprotju z načelom svobode združevanja in s pravico do zasebnosti; meni, da bi jo bilo treba v celoti uskladiti z okvirom EU;
7. poziva romunski parlament in vlado, naj v celoti izvajata vsa priporočila Evropske komisije, Skupine držav proti korupciji v okviru Sveta Evrope in Beneške komisije ter naj ne uvajata reform, ki bi ogrozile spoštovanje načela pravne države, vključno z neodvisnostjo sodstva; poziva k trajnemu sodelovanju s civilno družbo in poudarja, da je treba zgoraj omenjena vprašanja obravnavati na podlagi preglednega in vključujočega postopka; spodbuja aktivno pridobivanje mnenj Beneške komisije o zadevnih zakonodajnih ukrepih pred njihovo dokončno odobritvijo;
8. poziva romunsko vlado, naj sodeluje s Komisijo v skladu z načelom iskrenega sodelovanja, zapisanem v Pogodbi;
9. ponovno izraža obžalovanje, da se Komisija leta 2017 ni odločila objaviti poročila EU o boju proti korupciji, in jo odločno poziva, naj začne brez odlašanja ponovno vsako leto spremljati boj proti korupciji v vseh državah članicah; poziva Komisijo, naj v skladu z resolucijo Parlamenta z dne 8. marca 2016 o letnem poročilu za leto 2014 o zaščiti

finančnih interesov Evropske unije¹ vzpostavi sistem doslednih kazalnikov in enostavnih enotnih meril za merjenje korupcije v državah članicah ter oceni njihove politike za boj proti korupciji;

10. odločno poziva k rednemu, sistematičnemu in nepristranskemu spremljanju in dialogu, ki bo vključeval vse države članice, pa tudi Svet, Komisijo in Parlament, da bi se zaščitile temeljne vrednote EU, in sicer demokracijo, temeljne pravice in pravno državo, kot je predlagal v svoji resoluciji z dne 25. oktobra 2016 o uvedbi mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice²; ponovno poudarja, da bi moral biti ta mehanizem sestavljen iz letnega poročila s priporočili za posamezne države³;
11. poziva Komisijo kot varuhinjo pogodb, naj spremlja ukrepanje romunskih organov na podlagi priporočil, ob tem pa Romuniji še naprej zagotavlja polno podporo pri iskanju ustreznih rešitev;
12. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Komisiji, Svetu, vladam in parlamentom držav članic ter predsedniku Romunije.

¹ UL C 50, 9.2.2018, str. 2.

² UL C 215, 19.6.2018, str. 162.

³ Glej: resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. decembra 2016 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji v letu 2015 (UL C 238, 6.7.2018, str. 2).